

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Ιανουάριος 2017

Ερευνητικό Έργο «Η Ελληνική Επανάσταση του 1821: Ψηφιακό Αρχείο»

Ακαδημαϊκή Επιτροπή (με αλφαβητική σειρά)

Άντα Διάλλα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ευρωπαϊκής Ιστορίας στο Τμήμα Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης της ΑΣΚΤ.

Δημήτρης Δημητρόπουλος, Διευθυντής Ερευνών του Τομέα Νεοελληνικών Ερευνών, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών/Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

Έλλη Δρούλια, Διευθύντρια της Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων

Κωνσταντίνα Ζάνου, Επίκουρη Καθηγήτρια Ιταλικής και Μεσογειακής Ιστορίας στο Ιταλικό Τμήμα στο Πανεπιστήμιο Columbia της Νέας Υόρκης

Γιάννης Κονταράτος, Επίκουρος Καθηγητής Ζωγραφικής στο Τμήμα Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ

Χρήστος Λούκος, Ομότιμος Καθηγητής Ιστορίας στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Κωνσταντίνος Τσουκαλάς, Ομότιμος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Πρόεδρος Ιδρύματος Ελληνικού Πολιτισμού

Thomas W. Gallant, Καθηγητής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο UC San Diego

Επιστημονική Συντονιστική Επιτροπή (με αλφαβητική σειρά)

Επιστημονική Υπεύθυνη Έργου: Άντα Διάλλα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ευρωπαϊκής Ιστορίας στο Τμήμα Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης της ΑΣΚΤ.

Δέσποινα Βαλατσού, Δρ. Ιστορίας ΕΚΠΑ με ειδίκευση σε Digital Humanities και Digital History

Γιώργος Καλαούζης, MSc Σύγχρονοι Μέθοδοι Σχεδιασμού, Μηχανικός Η/Υ, Τμήμα Αρχιτεκτόνων και Μηχανικών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ιουλία Πεντάζου, Ιστορικός, Δρ. Αρχιτεκτονικής με ειδίκευση στο σχεδιασμό ψηφιακών εφαρμογών

Ελένη Σταμπόγλη, Ιστορικός, εκδότρια (εκδόσεις Καλειδοσκόπιο)

Το Κέντρο Έρευνας για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες (ΚΕΑΕ) (www.rchumanities.gr), με αφορμή την επερχόμενη επέτειο των διακοσίων χρόνων από το 1821, σχεδιάζει και συντονίζει την υλοποίηση Ερευνητικού Έργου με τίτλο «**Η Ελληνική Επανάσταση του 1821: Ψηφιακό Αρχείο**».

Στόχοι

Στόχος του Ερευνητικού Έργου είναι η δημιουργία μιας διαδικτυακής υποδομής που θα διασυνδέει για πρώτη φορά σε ένα νέο, ενιαίο ψηφιακό περιβάλλον, αρχειακό υλικό που αφορά το 1821, ενισχύοντας την τεκμηριωτική βάση για αυτό το θέμα. Η διασύνδεση υλικού που ήταν μέχρι πρότινος δύσκολα προσβάσιμο, κατακερματισμένο σε διαφορετικά αποθετήρια, η ψηφιοποίηση και τεκμηρίωσή του, η συγκρότηση πληρέστερων καταλόγων επιμέρους αρχειακών συλλογών, θα επιτρέψουν τη χαρτογράφηση του υπάρχοντος υλικού για την περίοδο της Επανάστασης. Επιπλέον, η διασύνδεση, τεκμηρίωση και παρουσίαση του υλικού αυτού, θα αναδείξει ανεξερεύνητες περιοχές που θα μπορούσαν να διευρύνουν την υπάρχουσα ιστοριογραφική παραγωγή, θα δώσει ένα υπόβαθρο πάνω στο οποίο μπορούν να ξεδιπλωθούν άλλες δράσεις (εκθέσεις, συνέδρια, εκδόσεις), θα μπορέσει να φιλοξενήσει νέες προσεγγίσεις για τα θέματα που αφορούν το 1821 και κυρίως, θα αποτελέσει το έναυσμα για έναν σύγχρονο κι έγκυρο επιστημονικά δημόσιο λόγο για το 1821.

Συνεργαζόμενοι Φορείς

Ένα τέτοιο έργο δεν μπορεί να γίνει αποκλειστικά από έναν φορέα, γι' αυτό και το ΚΕΑΕ για την υλοποίηση του Έργου συνεργάζεται με τους παρακάτω φορείς με τους οποίους έχουν ήδη υπογραφεί σύμφωνα συνεργασίας:

- Γενικά Αρχεία του Κράτους (ΓΑΚ)
- Εθνική Βιβλιοθήκη (ΕΒΕ)
- Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων
- Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (ΕΙΕ)
- Μουσείο Μπενάκη
- Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης (ΜΙΕΤ)
- Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (ΕΛΙΑ)
- Σωματείο Φίλων Μουσείου Λαϊκών Μουσικών Οργάνων – Φοίβου Ανωγειανάκη
- Ίδρυμα Καπετάν Βασίλη και Κάρμεν Κωνσταντακοπούλου

Το ΚΕΑΕ σε στενή συνεργασία με τους προαναφερθέντες φορείς έχει ήδη ξεκινήσει την υλοποίηση του Έργου. Στην πορεία αναμένεται η συμβολή και άλλων φορέων, όχι μόνο από την Ελλάδα, αλλά και από το εξωτερικό.

Περιεχόμενο

Ψηφιοποιήσεις δημοσιευμένων και αδημοσίευστων απομνημονευμάτων των Αγωνιστών, μελέτες για την καθημερινότητα του εμπόλεμου πληθυσμού, καταγραφές των τραγουδιών του Αγώνα, οικιστικά σχέδια, εικαστικά έργα και τεκμήρια του υλικού πολιτισμού και πολλά άλλα θα είναι διαθέσιμα για πρώτη φορά σε τέτοια κλίμακα. Σε αυτά θα προστεθούν βιβλιογραφικές πηγές καθώς και νέες ιστορικές προσεγγίσεις σε σύγχρονα ερωτήματα που θέτει η σημερινή ιστοριογραφία. Πολίτες από την Ελλάδα αλλά και τον απόδημο ελληνισμό, εκπαιδευτικοί αλλά και ερευνητές σε όλον τον κόσμο θα έχουν ελεύθερη πρόσβαση στο υλικό, το οποίο θα παρουσιάζεται στην ελληνική και την αγγλική γλώσσα.

ΨΗΦΙΑΚΟ ΑΡΧΕΙΟ: μια νέα μορφή οργάνωσης και ανάδειξης

Η προτεινόμενη διαδικτυακή υποδομή αρθρώνεται σε δύο επίπεδα. Το πρώτο επίπεδο αφορά στη συγκρότηση μιας οργανωτικής δομής, στην οποία συγκεντρώνεται διαφορετικού τύπου περιεχόμενο για το 1821. Σε δεύτερο επίπεδο, δημιουργείται ένας ειδικός ιστότοπος στον οποίο παρουσιάζεται στο ερευνητικό και το ευρύτερο κοινό το περιεχόμενο της οργανωτικής δομής.

Πιο αναλυτικά:

1. Οργανωτική δομή: βάσεις δεδομένων

Ραχοκοκαλιά του Ερευνητικού Έργου αποτελεί η δημιουργία ειδικών βάσεων δεδομένων κατάλληλων για να ταξινομούν και να ενοποιούν ένα εύρος διαφορετικού υλικού: αρχεία, βιβλία, υλικά τεκμήρια, έργα τέχνης, μουσική, βίντεο. Η καινοτομία της πρότασης έγκειται στο στόχο της συμπερίληψης περιεχομένου από πολλούς φορείς του ελληνικού χώρου: μουσεία, βιβλιοθήκες, αρχεία. Μετά την ολοκλήρωση του έργου, οι επισκέπτες θα μπορούν να αναζητούν με ποικίλους τρόπους διαφορετικού τύπου υλικό και να εντοπίζουν την προέλευσή του στους διαφορετικούς φορείς όπου ανήκει.

Εκτός όμως από τη διασύνδεση περιεχομένου από διαφορετικούς φορείς, το πρόγραμμα θα προχωρήσει στην ψηφιοποίηση και επεξεργασία νέου υλικού με στόχο την υποδειγματική οργάνωσή του σε ψηφιακή μορφή και την ελεύθερη πρόσβαση των επισκεπτών σε αυτό. Η επεξεργασία και παρουσίαση του υλικού έχει στόχο να λειτουργήσει ως πρότυπο διαχείρισης ψηφιακών συλλογών και να συμβάλλει έτσι στην περαιτέρω ψηφιακή οργάνωση και διαχείριση των συλλογών των συνεργαζόμενων φορέων.

Αξίζει, τέλος, να τονιστεί ότι οι βάσεις δεδομένων του προγράμματος θα έχουν δυναμικό χαρακτήρα και θα μπορούν να εμπλουτίζονται με νέο υλικό μετά τη λήξη του Ερευνητικού Έργου.

2. Ιστότοπος «Ψηφιακό Αρχείο 1821»

Η παραπάνω οργανωτική δομή θα είναι προσβάσιμη στο κοινό μέσω της παρουσίασής της στον ιστότοπο «Ψηφιακό Αρχείο 1821»: εδώ ο επισκέπτης μπορεί να αναζητήσει και να ανακαλέσει πληροφορίες και υλικό, ερευνώντας τις βάσεις δεδομένων. Ο ιστότοπος θα σχεδιαστεί ώστε να προσφέρει ένα φιλικό και λειτουργικό εργαλείο κατάλληλο για ερευνητική και εκπαιδευτική αξιοποίηση.

Ωστόσο, ο ιστότοπος «Ψηφιακό Αρχείο 1821» δεν περιορίζεται στην παρουσίαση των βάσεων δεδομένων. Στόχος του είναι να παρουσιάσει τις πηγές που οργανώνει αξιοποιώντας τις σύγχρονες επιστημολογικές προσεγγίσεις της ιστορικής έρευνας. Έτσι, εκτός από την ελεύθερη αναζήτηση στις βάσεις δεδομένων, ο ιστότοπος θα προσφέρει θεματικές παρουσιάσεις με τη μορφή των διαδικτυακών εκθεμάτων (online exhibits): Τα θέματα των παρουσιάσεων αξιοποιούν τις σύγχρονες βιβλιογραφίες και προτείνουν νέες αναγνώσεις του 1821, επιχειρώντας να παρέμβουν στον τρόπο που καταναλώνεται στο δημόσιο χώρο η ιστορία. Προτείνουν σενάρια χρήσης του αρχαικού υλικού και ψηφιακές εξιστορήσεις εύκολα κατανοητά και ελκυστικά σε ένα ευρύ κοινό και ταυτόχρονα βασισμένα στη σύγχρονη διεθνή βιβλιογραφία για την περίοδο.

3. Δουλεύοντας συλλογικά: crowdsourcing

Στόχος του προγράμματος είναι να πειραματιστεί με σύγχρονες τεχνολογικές πρακτικές που επιτρέπουν την ενεργή συμμετοχή του κοινού στην ερευνητική διαδικασία. Προς την κατεύθυνση αυτή, σε μία δεύτερη φάση, θα αξιοποιήσει τη μέθοδο του crowdsourcing και θα απευθύνει πρόσκληση στο κοινό (ερευνητικό και μη) να συμμετέχει στη μεταγραφή αρχαικών τεκμηρίων μέσα από σχετικό λογισμικό, στο πρότυπο διεθνών προγραμμάτων crowdsourcing. Η δυνατότητα αυτή μπορεί να αποτελέσει πολύτιμο εκπαιδευτικό εργαλείο και βάση συνεργασίας με διεθνείς ερευνητικούς φορείς.

4. Μια δίγλωσση εφαρμογή

Το σύνολο του ιστότοπου θα είναι προσβάσιμο στην ελληνική και την αγγλική γλώσσα (με εξαίρεση το αρχαικό υλικό). Η απόφαση της δίγλωσσίας υποδηλώνει την επιθυμία του Ερευνητικού Έργου να εντάξει το 1821 σε ένα πλαίσιο ευρύτερο του ελληνικού. Θεωρώντας το 1821 μια ευρωπαϊκή επανάσταση, ο ιστότοπος δίνει την ευκαιρία σε εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων από διαφορετικές χώρες να χρησιμοποιήσουν το έργο.

5. Απασχόληση νέων ερευνητών

Τέλος, επιδίωξη του ΚΕΑΕ είναι να αποτελέσει το πρόγραμμα πεδίο απασχόλησης νέων ερευνητών, από τα πεδία των Ανθρωπιστικών Επιστημών, οι οποίοι έχουν πληγεί ιδιαίτερα από την ανεργία που μαστίζει τους νέους επιστήμονες. Για το λόγο αυτό, θα δρομολογήσει σε συνεργασία με τους φορείς που θα τους απασχολήσουν, ανοικτή προκήρυξη, για τις ανάγκες του Ερευνητικού Έργου.

Χρηματοδότηση:

Χορηγοί για το Ερευνητικό Έργο «Η Ελληνική Επανάσταση του 1821: Ψηφιακό Αρχείο» είναι το Κοινωφελές Ίδρυμα Ιωάννης Σ. Λάτσης και η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος μέσω του προγράμματος <http://Act4Greece.gr>